

24. maj 2013

Bilag 1. Baggrundsnotat vedrørende administrationspraksis for markvanding

Indledning

Billund, Esbjerg, Varde og Vejen Kommuner har alle overtaget deres nuværende markvandingsadministrationspraksis fra det tidligere Ribe Amt. Hjemmelen til kommunernes forvaltning af markvandingsområdet hidrører fra det forhenværende Ribe Amts regionsplan 2012, som blev ophøjet til landsplandirektiv ved kommunalreformen 2007. Dette landsplandirektiv ophæves ved den forventede vedtagelse af de statslige vandplaner, hvorfor de 4 førømtalte kommuner i samarbejde har udarbejdet et udkast til et nyt fælles administrationsgrundlag. Administrationsgrundlaget vil have en sektorplanlignende karakter som f.eks. kommunens vandforsyningsplan, spildevandsplan osv.

I forbindelse med det igangværende arbejde med udarbejdelsen af det reviderede administrationsgrundlag, har landbrugets organisationer bidraget med en række ønsker:

1. Landbruget ønsker, at opgørelsesperioden for indvundne vandmængder skifter fra den nuværende 1-årig periode til et rullende gennemsnit over 3 år med en tildelt vandmængde på 120 mm (1.200 m³/ha).
2. Landbruget ønsker, at den nuværende tildeling af vandingsvand fra de nuværende 100 mm pr. ha for grovsandet jord øges til 150 mm (1.500 m³/ha), dvs. en generel forøgelse af tilladt indvindingsmængde på ca. 50 %. Hvis opgørelsesperioden ændres fra 1-årig til 3-årig, ønsker landbruget dog kun en forhøjelse til 120 mm (1.200 m³/ha).
3. Landbruget ønsker, at de nuværende indvindingstilladelser som er givet på boringsniveau, dvs. en boring med en specifik vandmængde samles på anlægsniveau, således det er muligt at flytte en given indvindingsmængde imellem specifikke boringer tilhørende den enkelte landmands bedrift.

Baggrund for ressourcestyring

Den fysiske virkelighed som ligger til grund for grundvandsressourcestyringen er det hydrologiske år. Dette består af en nedbørsopfyldning af grundvandsmagasinerne i vinterhalvåret med et efterfølgende afløb i sommerhalvåret, der normalt resulterer i en minimumsvandføring i vandløbene i august/september. Systemet er normalt i en balance hvor ekstra vinternedbør medfører øget afstrømning til vandløbene om sommeren. Der er normalt en begrænset forandring af det opbevarede vandvolumen, dvs. at ekstra nedbør ikke medfører en væsentlig forøget grundvandsressource tilgængelige til f.eks. markvanding. En våd sommer, hvor markvandingen ikke tages i brug,

Telefon 76 16 16 16

Telefax 76 16 13 19

miljo@esbjergkommune.dk

www.esbjergkommune.dk

kan derfor ikke kompensere for en efterfølgende tør vinter, forår og sommer, hvor grundvandsmagasinerne samtidig drænes af en ekstraordinær stor markvanding.

Rød-grønne Kort

Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund påklagede i 2002 en række tilladelser til markvanding meddelt af Ribe Amt. Miljøstyrelsen hjemviste samtlige påklagede afgørelser til amtet til fornyet behandling. Begrundelsen for hjemvisningen var, at amtets vurdering manglede et fagligt funderet grundlag.

På denne baggrund udarbejdede Ribe Amt i samarbejde med landbrugets organisationer et grundlag for beregning af vandindvindingens påvirkning af vandføringen i målsatte vandløb.

Idet markvandingsboringer i gl. Ribe Amt normalt er filtersat i øvre grundvandsmagasiner med umiddelbar hydraulisk forbindelse til oplandets vandløb vurderer værktøjet påvirkningen pr. år og ikke som et gennemsnit over flere år. Markvandingsboringer som indvinder fra dybe magasiner med ler over filteret og uden direkte forbindelse til vandløb beregnes som beliggende uendelig langt fra vandløb dvs. påvirkningen fordeles over hele året.

I gl. Ribe Amt tilstræbes at markvandingsboringer filtersættes i øvre frie grundvandsmagasiner, idet de dybe magasiner er reserveret til drikkevandsindvinding. Andre amter som f.eks. Ringkjøbing Amt har omvendt søgt at placere markvandsindvinding i dybere grundvandsmagasiner uden direkte vandløbskontakt og derved fordelt vandløbspåvirkningen henover hele året.

Det Rød-grønne kort bygger på Ribe Amts erfaringer. Modellen anvender nedenstående forudsætninger i beregningen.

- Korrektion for gennemsnitlig udnyttelse af tilladelserne med 50 % (Modellen antager at der kun indvindes ½ af den tilladte vandmængde)
- T-værdi på 0,001 m²/s og Magasintal på 0,25, hvilket svarer til grusede og velydende sandmagasiner. (Dette medfører beregningsteknisk, at sænkningen i grundvandsmagasinet – og dermed påvirkningen – begrænses i udbredelse og varighed)
- Der er indlagt en faktor, der reducerer kontakten mellem vandløb og magasin. (Modellen reducerer dermed den effekt som indvindingen har på vandføringen i vandløbet)
- Korrektion for reinfiltrering. (Modellen antager at en større del af det oppumpede grundvand til markvand, nedsiver til grundvandsmagasinet igen og derfor at den effektive indvinding er mindre end den oppumpede vandmængde)
- Korrektion for lerlag over filteret. (Modellen antager for boringer med lerlag henover filteret, at afstanden imellem vandløb og boring er uendeligt stor og dermed at indvindingens påvirkning er jævn henover året og dermed mindre i den kritiske periode omkring sommer minimumsvandføringen i vandløbet)

Det Rød-grønne Kort er ikke en konservativ model, som giver den mindst mulige tilgængelige vandmængde til markvanding, men derimod en

dynamisk model. Opbygningen af modellen medfører at der beregningsteknisk, er den størst tilgængelige vandmængde til rådighed for markvanding, idet de ovennævnte beregningsfaktorer alle er medvirkende til at modellen beregner en mindre vandløbspåvirkning indenfor de definerede beregningstekniske rammer.

Vurdering af landbrugets ønsker vs. adm. praksis

Af landbrugets tre hovedønsker anbefales to imødekommet af kommunerne, mens et vurderes ikke at kunne efterkommes.

Større vandmængde

Det er anbefales at tildele en større vandmængde, efter konkret ansøgning, i de oplande, hvor vandet er tilgængeligt. Der påtænkes at tildele 120 mm i stedet for 100 mm for grovsandet jord. Effekten at dette vil være dels en delvis imødekommelse af landbrugets ønske, dels at visse oplande vil blive lukkede for yderligere indvinding fra andre markvandre, idet den totale tilgængelige vandmængde i de respektive indvindingsoplande ikke forøges.

Flytning af vandmængder

Det anbefales at, efter ansøgning, at flytte vandmængder imellem markvandingsboringer. Dette vil dog først kunne ske efter en konkret vurdering, idet flytning af indvinding kan medføre en u hensigtsmæssig påvirkning af nærliggende naturområder, vandløb eller andre boringer.

Rullende opgørelse af oppumpede vandmængder

Det vurderes fagligt ikke muligt at imødekomme landbrugets ønske om et rullende gennemsnit for opgjorte indvindingsmængder. Fordelen for landbruget er at disse kan indvinde større vandmængder i tørre år. Dette vil dog medføre at belastningen af omgivelser, f.eks. andre indvindingsboringer og naturområde i nedbørsfattige år, vil kunne blive belastet u hensigtsmæssigt. Denne forøgede belastning vil skulle inddrages i den fremtidige sagsbehandling, hvorfor det kan medføre, at visse markvandingsboringer skal reduceres i deres tilladte indvindingsmængde, idet der skal tages hensyn til at en vandmængde kan oppumpes i løbet af et enkelt år og at den totale tilgængelige vandmængde i det enkelte opland ikke forøges.

Andre forhold

Der er en række andre faktorer som påvirker landbrugets markvandingsmønster.

Inddragelse af ubenyttede markvandingsboringer

Opgørelse af årlige oppumpede vandmængder for perioden (2009-2011) til markvanding viser at der forefindes markvandingstilladelser for i alt 83 mio. m³, hvoraf der oppumpes ca. 35 mio. m³ årligt svarende til 42,2 %. I samme periode er der i alt 912 boringer med gyldig indvindingstilladelse, der ikke har været anvendt i de 3 på hinanden følgende år. Disse tilladelser omfatter i alt 9 mio. m³ svarende til ca. 10,5 % af den totale tilladte indvindingsmængde.

Vandforsyningsloven muliggør inddragelse af indvindingstilladelser uden erstatning, hvis disse ikke har været benyttet i 5 på hinanden følgende

år. Ved at inddrage disse tilladelser vil der kunne frigøres betragtelige ressourcer, som vil kunne tildeles markvandre, der står med et reelt indvindingsbehov.

Ændring i metoden for KO indberetning

Kommunernes tilladelser til markvanding er omfattet af krydsoverensstemmelse (KO) kontrol. Dette betyder at overskridelse af tilladte indvindingsmængder skal indberettes til NaturErhvervsstyrelsen. I forbindelse med denne indberetning har kommunerne foreslået en fælles metode for KO indberetning ved overskridelse af tilladt indvindingsmængde. Ved en overskridelse foretages en konkret vurdering af effekt af overindvindingen. Dette indbefatter en vurdering af overskridelsens effekt på naturområder, vandløb og andre indvindingsboringer. Dette er en ændring fra visse kommuners hidtige praksis hvor alvoren af overskridelsen alene er vurderet på basis af den procentvise overskridelse i forhold til tilladelsen. Dette indebar at små overskridelser kunne blive relativt strengt vurderet idet indvindingstilladelsen var tilsvarende lille, selvom der ingen reel påvirkning var.

Landbrugets organisationer er positive overfor dette tiltag. Kommunerne har på denne baggrund rettet henvendelse til NaturErhvervsstyrelsen, mhp. på styrelsens vurdering af den foreslåede praksis. Der foreligger ikke svar herpå.